

Başvuru Numarası : 2022/1168
Toplantı Tarihi/Sayısı : 05.09.2024/45
Karar Numarası : 2024/949
Başvuran : İ. E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; bulunduğu ceza infaz kurumunda yeterli imkânların varlığına rağmen açık ve kapalı görüş haklarının bir buçuk saat olarak kullanılmadığı, sosyokültürel ve sportif faaliyetler ile kursların yapılmadığı, oda değişikliği taleplerinin dikkate alınmadığı, sağlık biriminden yararlanma veya hastaneye sevk edilme taleplerinin yerine getirilmediği, mahpuslar arasında suç türleri açısından ayrımcılık yapıldığı, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi hâle ilişkin değerlendirmelerde soyut gerekçeler sunulduğu, yemek servisinde son kullanma tarihi geçmiş plastik malzemeden üretilen tabakların kullanıldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

- Yeterli imkânların varlığına rağmen açık ve kapalı görüşlerin bir buçuk saat olarak kullanılmadığını,
- Eğitsel, kültürel, sosyal, sportif ve mesleki faaliyetlerin gerçekleştirilmediğini,
- Oda değişikliği taleplerinin dikkate alınmadığını,
- Sağlık biriminden yararlanma ve hastaneye sevk edilme taleplerinin yerine getirilmediğini,
- Mahpuslar arasında suç türleri açısından ayrımcılık yapıldığını,
- İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi hâle ilişkin değerlendirmelerde soyut gerekçeler sunulduğunu,
- Yemek servisinde son kullanma tarihi geçmiş plastik malzemeden üretilen tabakların kullanıldığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

- Mahpusların görüşlerinin 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’in “Ziyaret gün ve saatleri” başlıklı 10’uncu ve “Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanların görüş usulü” başlıklı 12’nci maddeleri uyarınca gerçekleştirildiği, İdare ve Gözlem Kurulunun kararı ile görüşlerin süresinin 1 saat olacak şekilde belirlendiği,

b. Kurumda bulunan mahpusların eğitsel, kültürel, sosyal, sportif ve mesleki faaliyetlerden

yararlandırıldığı, ilgili faaliyetlerin güvenlik bakımından tehlike yaratmayacak şekilde Kurumun fiziki yapısı, kapasitesi, ziyaretçi sayısı ve suç türleri gibi unsurlar dikkate alınarak planlandığı,

c. Bazı mahpusların örgütsel faaliyetleri kolaylaştırmak amacıyla toplu olarak oda değişikliği talebinde buldukları, söz konusu dilekçelerin uygun olmayan sebeplere dayandırılmasından dolayı bu taleplerin genellikle reddedildiği,

ç. Kurumda görevli hekimin Bolu Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde hizmet vermekte olduğu, salı ve çarşamba günleri öğleden sonra görev yaptığı, acil durumlarda Kuruma geldiği, diğ hekiminin pazartesi ve perşembe günleri yarım gün görev yaptığı, iki haftada bir psikiyatri hekiminin Kuruma geldiği, Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 17/3/2020 tarihli “*Elektif İşlemlerin Ertelenmesi ve Diğer Alınacak Tedbirler*” konulu yazısı uyarınca uygulamaların devam etmekte olduğu, mahpusların acil servis hizmetlerinden yararlandığı, reçeteye yazılan ilaçların en kısa sürede mahpuslara ulaştırıldığı ve kendi talepleri doğrultusunda ilaç verilmediği, sağlık durumu kötü olan mahpusların ildeki hastaneye sevk edildiği, burada tedavi ihtiyaçlarının karşılanmaması hâlinde yakın illerdeki hastanelere sevk işlemlerinin yapıldığı, ilaçların ücretlerinin Adalet Bakanlığı tarafından karşılandığı, sağlık durumu ağır olan hasta mahpuslara 13/12/2004 tarihli ve 25685 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “*Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi*” başlıklı 16’ncı maddesi gereğince ceza infazının ertelenmesi işlemlerinin başlatılıp tedavilerinin yapıldığı, hastane sevklerinin Kurum hekiminin gerekli görmesi durumunda gerçekleştirildiği, sevk planlamalarının Jandarma Bölük Komutanlığı tarafından yerine getirildiği,

d. Başvuranın mahpuslar arasında suç türleri bakımından ayrımcılık yapıldığı iddiasını kanıtlayıcı bilgi, belge ve tutanak bulunmadığı, bu nedenle söz konusu iddianın gerçeği yansıtmadığı,

e. Tahliye süreçlerinin mevzuat hükümleri kapsamında yerine getirildiği,

f. Mahpusların barındırıldıkları oda ve eklentilerinde bulunan eşyaların firar girişimi gibi eylemlerde kullanılabileceği, mahpuslara sıcak yiyeceklere karşı dayanıklı olan ve sağlık yönünden olumsuz bir etkisi bulunmayan plastik tabakların verildiği, 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’te yer almayan metal eşyaların mahpuslara verilmemesine karar verildiği, söz konusu konuya ilişkin olarak Bolu Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğünce yapılan araştırma sonucunda gıda ile temas eden malzemelerin ancak 5/4/2018 tarihli ve 30382 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Gıda Kodeksi Gıdaya Temas Eden Madde ve Malzemeler Yönetmeliği kapsamında piyasaya sürülebileceği, 13/6/2010 tarihli ve 27610 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’na göre gıda ile temas eden madde ve malzemeleri üreten işletmelerin Tarım ve Orman Bakanlığı’ndan izin alması gerektiği, Türk Gıda Kodeksi Gıdaya Temas Eden Madde ve Malzemeler Yönetmeliği’nde yer alan hususlar göz önüne alınarak Kurumda kullanılan plastik tabakların üzerinde üretildiği firmaya ait Bakanlıktan alınan işletme kayıt numarası, gıda ile temasa uygun olduğunu gösteren sembol, uygun kullanımı için belirtilen sıcaklık değerleri, üretildiği malzeme ve üretildiği tarihin mevcut olduğunun görüldüğü, bu doğrultuda söz konusu plastik tabaklarda Türk Gıda Kodeksi Gıdaya Temas Eden Madde ve Malzemeler Yönetmeliği’nin “*Etiketleme*” başlıklı 13’üncü maddesi uyarınca herhangi bir olumsuzluk tespit edilemediği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından kanuni süresi içinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “*Yargı yetkisi*” başlıklı 9’uncu maddesi şöyledir:

“*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.*”

“*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya*

muameleye tabi tutulamaz.”

7. Anayasa'nın “Mahkemelerin bağımsızlığı” başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

“Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.”

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

9. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkrasında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

“(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”

11. Mezkûr Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı,

(...)

yönlerinden incelenir.”

12. Mezkûr Yönetmelik'in “Karar türleri” başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

“(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

13. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak

ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

Açık ve Kapalı Görüş Haklarının Bir Buçuk Saat Olarak Kullanılmadığı İddiasına İlişkin Olarak;

16. Başvuran, yeterli imkânlar bulunmasına rağmen ziyaretçi görüş süresinin bir saat ile sınırlandırılmasının hak ihlali oluşturduğunu iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından iletilen cevabî yazıda; İdare ve Gözlem Kurulunun kararı uyarınca mahpusların görüşlerinin sabah 9.30 – 10.30, 11.00 – 12.00 saatleri arasında, öğleden sonra 14.00 – 15.00, 15.30 – 16.30 saatleri arasında süresi bir saat olacak şekilde yaptırılmasına karar verildiği belirtilmiştir.

17. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (CPT)'ye göre mahpusların dış dünyayla temaslarını makul düzeyde devam ettirmesi çok önemlidir. Her şeyden önce mahpuslara aileleriyle veya yakın arkadaşlarıyla ilişkilerini devam ettirebilme imkânı verilmelidir. Buradaki temel prensip, dış dünyayla temasın desteklenmesi olmalıdır; bu tür temasın sınırlanması sadece kayda değer güvenlik endişeleri veya kaynak kısıtlılığı nedenlerine dayandırılabilir (CPT, 2'nci Genel Rapor, Strazburg, 1992, para. 51).

18. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'e göre yetkililerin mahpusların aile fertleriyle iletişimini sürdürmesini sağlamaları veya gerektiğinde mahpuslara bu konuda yardımcı olmaları, aile hayatına saygı gösterilmesi hakkının önemli bir parçasıdır (AİHM, *Khoroshenko/Rusya*, B. No: 41418/04, 30/6/2015, para. 123). AİHM, mahpusların dış dünya ile temaslarının kontrolü bakımından bazı tedbirlerin gerektiğini ve bunların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ile bağdaştığını kabul etmiştir (AİHM, *Aliiev/Ukrayna*, B. No: 41220/98, 29/4/2003, para. 187). Bu tedbirler aile ziyaretlerinin sayısına getirilen kısıtlamaları, bu ziyaretlerin denetlenmesini içerebilir (AİHM, *Hagyó/Macaristan*, B. No: 52624/10, 23/4/2013, para. 84).

19. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in "*Ziyaret gün ve saatleri*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"(1) Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir.

(2)Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir. Çocuk hükümlü ve tutuklular için ziyaret süresi bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirlenir."

20. Mezkûr Yönetmelik görüş süresinin üst sınırını bir buçuk saat olarak belirlemiş, ziyaret günleri ve saatlerinin düzenlenmesini ise Kurumun takdirine bırakmıştır. Ceza İnfaz Kurumu tarafından tesis edilen uygulamanın mevzuat hükümleri kapsamında gerçekleştirildiği, açık ve kapalı görüş sürelerinin bir saat olarak belirlenmesinin Kurumun takdir yetkisi sınırları içerisinde kaldığı, dolayısıyla söz konusu uygulamanın hak ihlali oluşturmadığı değerlendirilmiştir.

Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Faaliyetlerin Gerçekleştirilmediği İddiasına İlişkin Olarak;

21. Başvuran; eğitsel, kültürel, sosyal, sportif ve mesleki faaliyetlerin muhatap Ceza İnfaz Kurumu tarafından soyut gerekçeler ileri sürülerek yerine getirilmediğini iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından iletilen cevabî yazıda; ilgili faaliyetlerin güvenlik açısından tehlike yaratmayacak şekilde Kurumun fiziki yapısı ile kapasitesi, ziyaretçi sayısı ve mahpusların suç türleri gibi unsurlar dikkate alınarak gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

22. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu, ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve kurum personeli arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (CPT Standartları, 2002).

23. Anayasa Mahkemesi (AYM)'ye göre kötü muameleyle maruz kaldığını ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerekmektedir. Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45).

24. Kötü muamele konusundaki iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir (AİHM, *Klaas/Almanya*, B. No: 15473/89, 22/9/1993, para. 30). İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

25. Söz konusu iddiaya ilişkin olarak başvuran tarafından ispata elverişli bir delil sunulmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla eğitsel, kültürel, sosyal, sportif ve mesleki faaliyetlerin yerine getirilemediği iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Oda Değişikliği Taleplerinin Dikkate Alınmadığı İddiasına İlişkin Olarak;

26. Başvuran, oda değişikliği taleplerinin muhatap Kurum tarafından dikkate alınmadığını iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından iletilen cevabî yazıda; Kurumda tutulan bazı mahpusların örgüt içi çalışmalar yapmak amacıyla oda değişikliği talebinde buldukları, bu taleplerinin genellikle reddedildiği belirtilmiştir.

27. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un "*Hükümlünün barındırılması ve yatırılması*" başlıklı 63'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Tehlikeli hâli bulunan hükümlü ancak bir veya üç kişilik odalarda, diğer hükümlüler ise kurumun fizikî yapısı, kapasite durumu ve güvenlik gerekleri göz önüne alınarak cezaevi yönetimi tarafından belirlenecek sayıda mahkûmun kalabileceği odalarda barındırılırlar.

(...)

(3) Kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmez."

28. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri*" başlıklı 28'inci maddesi şöyledir:

“(1) İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir:

(...)

b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek.

(...)”

29. Ceza infaz kurumlarında genel güvenliğin sağlanması idarenin sorumluluğundadır. Muhatap Kurum yüksek güvenlikli bir ceza infaz kurumu olup firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fiziki engellerle donatılmış, yeterli düzeyde güvenlik sağlanması gereken bir tesistir. Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarının mahpuslara düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulma koşulları sağlamaları ve mahpusların firarını önleyecek uygun tedbirleri almaları gerekmektedir. Bu doğrultuda muhatap Kurumun ilgili mevzuat kapsamında işlem tesis ettiği, başvuranın oda değişikliği talebinin dikkate alınmadığı iddiasına ilişkin hak ihlalinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

Sağlık Biriminden Yararlanma ve Hastaneye Sevk Edilme Taleplerinin Yerine Getirilmediği İddiasına İlişkin Olarak;

30. Başvuran, başvuru dilekçesinde sağlık biriminden yararlanma ve hastaneye sevk edilme taleplerinin yerine getirilmediğini iddia etmektedir. Söz konusu iddiaya ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından iletilen cevabî yazıda; İdare tarafından mahpuslara yeterli sağlık imkânları sunulması için çalışıldığı, bu doğrultuda belirli günlerde Kuruma hekimlerin geldiği, koşullar gerektirdiği zaman ise mahpusların hastanelere sevk edilerek sağlık hizmetlerinden yararlandırıldığı belirtilmiştir.

31. CPT'ye göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutulma sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir hekime erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetlerine erişme ve hekime danışma talepleri gecikme olmaksızın karşılanmalıdır (CPT, 3'üncü Genel Rapor, Strazburg, 1993, para. 34).

32. Başvuran sağlık hizmetlerinden yararlandırılmadığına ilişkin olarak iddialarını somutlaştıracak ve değerlendirmede ölçüt alınacak bilgi ve belge sunmamıştır. Dolayısıyla sağlık hizmetlerinden yararlanamadığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Mahpuslar Arasında Suç Türleri Açısından Ayrımcılık Yapıldığı İddiasına İlişkin Olarak;

33. Başvuranın bir diğer iddiası, mahpuslar arasında suç türleri arasında ayrımcılık yapıldığına ilişkindir. Söz konusu iddiaya ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından iletilen cevabî yazıda; başvuranın bu iddiasını kanıtlayıcı bilgi, belge ve tutanak bulunmadığı, bu nedenle söz konusu iddiaların doğru olmadığı belirtilmiştir.

34. Başvuran ve muhatap Kurumun iddiaları birlikte incelendiğinde, mahpuslar arasında suç türleri açısından ayırım yapıldığına ilişkin olarak iddiayı somutlaştıracak nitelikte bilgi ve belge sunulmadığı değerlendirilmiş olup bahsi geçen iddianın incelenebilme şartı taşımadığı ve kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

İdare ve Gözlem Kurulu Tarafından İyi Hâle İlişkin Değerlendirmelerde Soyut Gereçekler Sunulduğu İddiasına İlişkin Olarak;

35. Başvuran, tahliye sürecindeki mahpuslar hakkında iyi hâlli olmadıklarına dair verilen kararlarda İdare ve Gözlem Kurulu tarafından soyut gerekçeler sunulduğunu, Kurulun takdir hakkını mahpusların aleyhine kullandığını iddia etmektedir. Muhatap Kurum cevabî yazısında tahliye süreçlerinin ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütüldüğünü belirtmiştir.

36. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi" başlıklı 89'uncu maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.

(2) Birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır."

37. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "İnfaz hâkimliklerinin görevleri" başlıklı 4'üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır:

(...)

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

(...)"

38. 4675 sayılı Kanun'un "İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü" başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

"Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren on beş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir.

(...)"

39. Mezkûr Kanun'un "İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilecek kararlar" başlıklı 6'ncı maddesi şöyledir:

"(...)

İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren yedi gün içinde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Kanunlarda infaz hâkiminin onayına tabi olduğu belirtilen hususlarda da bu hüküm uygulanır. İtiraz, infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz."

40. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde; yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

41. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru

konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesinde ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı düzenlenmiştir.

42. Başvuranın söz konusu iddiası; yargı yetkisi kapsamına giren iş ve işlemlerden olup yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, başvuranın söz konusu talebiyle ilgili 4675 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri uyarınca infaz hâkimliğine başvuru yapması gerektiği, ardından yargılama sürecini Ağır Ceza Mahkemesinde devam ettirmesi gerektiği, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan talebin inceleme şartlarını taşımadığı ve bu sebeple kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Yemek Tabaklarının Son Kullanma Tarihi Geçmiş Plastiklerden Üretildiği İddiasına İlişkin Olarak;

43. Başvuran, yemek tabaklarının son kullanma tarihi geçmiş plastiklerden üretildiğini, Kurum savcısına bu hususa ilişkin şikayette bulunduğunu ancak Kurum Savcısı tarafından konuya ilişkin olarak inceleme yapılmadığını, Kurum İdaresinin yazılı beyanları üzerinden hareket edildiğini iddia etmektedir. Muhatap Kurum cevabî yazısında eşyaların amacı dışında kullanılabilmesi, bu durumun isyan ve firara teşebbüs eylemleri gibi güvenlik sorunlarına yol açabileceği, mahpusların mağdur olmamaları için sıcak yiyeceklere karşı dayanıklı ve sağlık yönünden zarar verici etkisi bulunmayan plastik tabaklar verildiği, 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik uyarınca metal karavanaların mahpuslara verilmemesine karar verildiği, Bolu Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne yapılan araştırma sonucunda plastik kapların -25°C ile +95°C sıcaklıkları arasında kullanılabilmesinin tespit edildiği belirtilmiştir.

44. AİHM içtihadında, bir kişiyi hürriyetinden yoksun bırakan tedbirlerin sıklıkla acı ve aşağılama unsuru barındırdığını belirtmiştir. Ancak yüksek güvenlikli bir ceza infaz kurumunda tutukluluk hâlinin, ister tutukluğun isterse de mahkûmiyetin akabinde, AİHS'nin 3'üncü maddesi kapsamında tek başına bir sorun teşkil ettiğinin söylenemeyeceği ifade edilmiştir. Kamu düzenine ilişkin konular, devletin özel mahpus kategorileri için yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu rejimleri uygulamasını başlatmasına ve aslında Sözleşme'ye taraf pek çok devletin tehlikeli mahpuslar için daha katı güvenlik kuralları almasına yol açabilir. Firar, saldırı veya ceza infaz kurumundaki huzursuzluğu önleme maksatlı bu düzenlemeler, sıkı kontrollerle bu tür mahpusları diğer mahpuslardan ayırmaya dayanmaktadır (AİHM, *Piechowicz/Polonya*, B. No: 20071/07, 17/4/2012, para. 161).

45. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Yeme ve içmede kullanılan araç ve gereçler" başlıklı 6'ncı maddesi şu şekildedir:

"Koşuş, oda ve eklentilerinde, her hükümlü için kantinden temin edilmek şartıyla bir adet uç kısmı sivri olmayan on santimetre uzunluğunda bıçak, plastik veya yumuşak metalden imal edilmiş çatal, yemek ve çay kaşığı, 0.50 mm. kalınlığında iki adet metal yemek tabağı ve ikişer adet cam su bardağı ile çay bardağı ve tabağı bulundurulabilir."

46. Devletler hiç kuşkusuz mevzuatla belirlenen hükümler çerçevesinde ceza infaz kurumlarındaki huzur ve güvenliğe yönelik risk oluşturabilecek durumlara ilişkin özel güvenlik tedbirleri uygulayabilirler (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2021/3552, K. No: 2022/437, 11/8/2022, para. 20).

47. Somut olayda; muhatap Kurumun mevzuat hükümleri çerçevesinde işlem tesis ettiği anlaşılmış olup muhatap Kurum tarafından hak ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

48. Sonuç olarak başvuru bir bütün olarak değerlendirildiğinde kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAęININ İHLAL EDİLMEDİğİNE,

B. Kararın taraflara teblięine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

5/9/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUęUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aliřan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOęLU
Üye

Ek: 2024/949 İ. E. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

20.09.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : İ.E.
Karar Numarası : 2024/949

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin altı ay olduğu görülmektedir.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığından sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>